

NASTOLA RUUHIJÄRVI RISTIMÄKI

Myöhäisrautakau^tyisen ruumiskal-
miston kaivaus

Seija Sarkki 1974.

Nastola Ruuhijärvi Ristimäki

Myöhäisrautakautisen ruumiskalmiston kaivaus kesäkuussa 1974

Ruuhijärvi Mikkola rekisterinumero 15¹⁶

Maanomistaja: maanviljelijä Kalle Mikkola, os. 15580 Ruuhijärvi

Peruskartta 3112 07 1:20000 Vierumäki, painettu 1965

Kaivausalueen koordinaatit: x = 6771 64

y = 477 02

z = n. 105-110 mpy.

Paikalta ovat löydöt: KM 19429:1-91.

Aikaisemmat löydöt ovat: KM 5082, 5374:1-9, 6995:1-5, 7088:1-8, 19230:1-147.

Aikaisemmat tutkimukset: Hj. Appelgren-Kivalon kaivaus v. 1908, Th. Schwindtin kaivaus v. 1909, A. M. Tallgrenin kaivaus v. 1915, N. Cleven tarkastus v. 1929, V. Luhon tarkastus v. 1959, A-L. Hirviluodon tarkastukset vv. 1963 ja 1967 sekä A. Sarvaan ja S. Sarkin kaivaus v. 1973.¹⁾

Liitteet 1-5 ovat kertomukseen liittyviä karttoja.

Liitteet 6-10 ovat kuvatauluja, joissa on valokuvat negatiiveista ff. 42393-42411.

Diapositiivit on luetteloitu numeroilla 1085-1090.

Luettelo kartoista, kuvatauluista ja diapositiiveista on liitteenä kertomuksen lopussa.

Diar. 11.11.1974.

Kesäkuussa 1973 olin Anja Sarvaan kanssa suorittamassa kaivauksen osassa Nastolan Ruuhijärven Ristimäen myöhäisrautakautista kalmis-

1) Ks. kaivauskertomuksia esihistorian toimiston top. arkistossa.

toa, ja tällöin teimme koekuoppia Kalle Mikkolan omistaman pellon reunaan, Ruuhijärvi-Korkee tien länsipuolelle, kaivausalueesta lounaaseen. Totesimme, että kalmisto jatkuu vielä ko. pellossa (ks. Anja Sarvaan kaivauskertomusta esihistorian toimiston top. arkistossa). Tästä johtuen anottiin Nastolan kunnalta varoja lisätutkimusten suorittamista varten, ja kunta myönsi 10.000 markan määrärahan. Keväällä 1974 sain esihistorian toimistolta tehtäväkseni suorittaa kaivauksen ko. paikalla, ja se tehtiin 3.-28.6. 1974 välisenä aikana.

Ristimäen kalmisto sijaitsee Ruuhijärven pohjoispäässä (A. Sarvas -73, liite A), noin 12 km Nastolan kirkolta pohjoiskoilliseen, Ruuhijärvi-Korkee tien molemmin puolin, kesän 1974 kaivaus ko. tien länsipuolella (liite 1). Tämä tien länsipuoli on hiekkapohjaista, viljeltyä heinäpeltoa, joka viettää loivasti Ruuhijärveen laskevaa Lassinjokea kohti. Ruuhijärvi-Korkee tien itäpuolella on hyvin tiheään rakennettu talorykelmä, jonka eteläisin rakennus on Ruuhijärven seurojentalo (liite 1, liite 6: kuvat 1-2, 4, liite 7: kuvat 5-7). Taloryhmän itä- ja koillispuolella on vanha sorakuoppa, josta vuosisadan alussa saatiin talteen esihistoriallisia löytöjä. Kyseisen sorakuopan etelälaidalla on nykyinen Ruuhijärven palokunnantalo. Ruuhijärvi-Korkee tien ja siitä koilliseen, sorakuopalle johtavan tien risteyksessä on Nastola-seuran pystyttämä muistokivi. Tämä kivi on pystytetty Schwindtin ja Tallgrenin kaivauspaikalle. Kyseisestä paikasta koilliseen, Laineen talon pihamaan eteläreunassa kaivettiin vuonna 1973 (liite 1). Mikkolan talo sijaitsee Ruuhijärvi-Korkee ja Ruuhijärvi-Lahti teiden kulmauksessa, kaivauspaikasta jyrkästi etelään viettävän mäen juurella.

Kesän 1974 kaivaus sijaitsee Ruuhijärvi-Korkee tien länsireunassa. Kaivettu alue rajoittui aivan tien laitaan 2-4 metrin levyisenä ja 34 metrin pituisena kaistaleena (liite 1, liite 6: kuvat 3-4). Tutkittu alue oli noin 50 m². Kaivausalue paalutettiin 2x2 metrin ruutuihin, ensin 20 metrin pituudelta tien suuntaisesti ja 4 metrin le-

veydeltä sen reunasta lähtien siten, että koordinaatisto on lähes pohjois-eteläsuunnassa (liitteet 1 ja 2). Kiintopisteenä käytettiin Ristimäen kalmiston muistokiven länsikulmaa (liite 1). Sen lukemaksi saatiin 036, ja sen korkeus merenpinnasta on noin 108 metriä.

Ensin poistettiin kaikenlainen roska ja turve maantien reunasta, mistä turpeen ja mullan alta paljastui punertavanruskea, hieno hiekka. Siinä, suunnilleen kaivausalueen keskikohdalla näkyi kolme ympäristöään selvästi tummempaa ja melko selvänmuotoista, kooltaan noin 20x60 cm läiskää. Ne näyttivät jatkuvan tien alle, ja mikäli ne olivat hautojen päitä, ovat haudat varmasti tuhoutuneet tien tekovaiheessa. Läiskät hävisivät melko pian. Niiden vahvuus oli vain muutama senttimetri. Löytöjä niistä ei tullut, muutamia savitiivisten palasia luukunottamatta.

Tämän jakeen siirryttiin avaamaan itse peltoa. Ensin avattiin ruuturivi 12/10-28. Turve ja multakerros oli alueen eteläpäässä noin 25 cm, keski- ja pohjoisosassa noin 15 cm. Mullasta löytyi melko runsaasti palanutta savea ja tiilentapaista ainetta, joista viimeksi mainittu keskittyi selvästi ruutujen 12/12-14 alueelle. Kaikkea tätä ei kuitenkaan otettu talteen, koska näytti todennäköiseltä, että se olisi melko uudenaikaista. Multakerroksesta löytyi myös jonkinverran maatonut-ta luuta ruuduista 12/10, 12/14-22, joista ruudun 12/14 paloista yksi on leukaluun osa; eläimen hampaan palanen ruudusta 12/26, piitä ruudusta 12/22, rautaa (nauloja, epämääräisiä raudanpalasia) ruuduista 12/14-16, 12/26 ja jonkinverran rautakuonaa (liite 3). Ojan eteläpäässä, avatun alueen itäreunassa oli pitkänomainen kiveys, mutta Mikolan isännän kertoman mukaan kivet oli tuotu paikalle muutama kymmenen vuotta sitten. Kysymyksessä oli sama kiveys, josta osa oli tullut esiin edellisen kesän koekaivauksessa, ja se osottautui todella paikalle tuoduksi.

Kun multa oli lähes kokonaan saatu poistetuksi, alkoi ruutujen 12/10-12 länsireunassa näkyä kulmikas tumma alue, jonka reunoilla oli maatuneen puun jäänteitä sekä ruuduissa 10-12/18 suorakaiteen muotoinen, ympäristöstään paikoin tummempana, paikoin vaaleampana erottuva alue. Kummatkin läiskät olivat lähes itä-länsisuuntaisia ja aivan ilmeisesti ruumishautoja. Lisäksi oli ruutujen 12/10-14 alueella selviä likamaaläiskä (liite 3).

Koska näytti siltä, että muualla kuin nyt avatulla alueella edellä mainituissa kohdissa ei ollut muinaisjäänneksiin viittaavia merkkejä, aluetta laajennettiin ainoastaan ruutujen 12/10-14 kohdalta länteen päin yhden ruuturivin verran, siis ruudut 14/10-14. Tämän alueen multakerroksesta löytyi erilaisia raudanpalasia ruuduista 14/10-12, rautanauloja ruuduista 14/12-14, ihmisen pääkallon palasia ruudusta 14/10 sekä muita maatuneita luunpalasia ruuduista 14/10-14, eläimen hampaan palamen ruudusta 14/12, piitä ruudusta 14/14 sekä kuonaa ruuduista 14/12-14. Kun multa oli kokonaisuudessaan saatu poistettua tältä alueelta, edellä mainittu tumma kulmikas alue osottautui suorakaiteen muotoiseksi, lähes 2 metriä pitkäksi ja lähes 1 metriä leveäksi, maatuneen puun ja hiilen reunustamaksi aivan ilmeisen haudan kohdaksi. Sen pohjoisreunassa oli soikea, nokinen läiskä, kooltaan 100x60 cm. Samantapaisia nokiläikkiä oli myös muualla nyt avatulla alueella (liite 3, liite 8: kuvat 9 ja 10). Kaikista näistä otettiin hiili- ja puunäytteitä. kyseisiltä kohdiltahan oli ollut löytöjä jo multakerroksesta.

Tämän jälkeen koko tutkimusalue kaivettiin ensimmäiseen tasoon, ei enää paksuina kerroksina vaan aivan ohuesti, ja vieden koko aluetta yhtäaikaan alas päin niin, että minkäänlaisia porrastuksia ei muodostunut. Tällä tavoin edettiin ja merkittiin kartalle jokainen löytö (liite 3). Molemmista haudoista piirrettiin oma kartta mittakaavassa 1:10 sekä merkittiin niihin tarkoin kaikki, mitä paljastui (liitteet

4 ja 5).

Selvyyden vuoksi selostan ensin kummatkin haudat ja vasta sen jälkeen muun kaivausalueen.

Hauta 1, joka tuli näkyviin heti mullan alta, maanpinnasta lukien noin 25 cm:n syvyydeltä, näkyi maastossa maatuneen puun ja hiilen reunustamana, suorakaiteen muotoisena, lähes itä-länsisuuntaisena, tummana läiskänä. Sen pituus oli 175 cm ja leveys 95 cm (liitteet 3 ja 4, liite 8: kuvat 9 ja 10). Haudan koko pintaa peitti hiilikerros, syvemmällä se muuttui tummaksi, noensekaiseksi maaksi. Varsinaisia löytöjä saatiin haudasta erittäin vähän, vain yksi rautaesineen katkelma^{KM 13423:1} joka on ilmeisesti ruudun 12/10 ensimmäisestä kerroksesta, haudan eteläpuolelta löytyneen veitsenkatkelman^{KM 13423:23} kärkiosa sekä yksi rautanaulan katkelma ja yksi rautakuonan palanen. Edellä mainitut ruudun 14/10 pääkallon palaset ovat saattaneet kulkeutua haudasta 1 (liitteet 3 ja 4). Kun hautaa kaivettiin syvemmälle, ei muita löytöjä enää tullut. Maatunut ja hiiltynyt puu sen pohjois- ja itäreunassa sen sijaan lisääntyi (liite 4, liitteet 8 ja 9: kuvat 11-13). Vähitellen tumma alue pieneni ja samalla ilmestyi näkyviin kolme, haudan pituussuuntaan nähden poikittaista, paksua hiiliharjannetta (liite 4, liite 9: kuvat 14 ja 15). Tämän jälkeen tumma ja hiilinen maa häipyi kokonaan ja esiin tuli aivan puhdas hiekka. Hautakuopan syvyydeksi tuli näin ollen 17-18 cm. Tästä päätellen pintaosa haudasta oli ilmeisesti tuhoutunut vähitellen pellonmuokkaustöiden, tms. yhteydessä. Haudan 1 kanssa samanaikaisesti kaivettiin myös sen vieressä oleva soikea 100x60 cm:n suuruinen hiililäiskä. Se oli löydötön ja sen vahvuus oli 17 cm.

Hauta 2 ei tullut selvästi näkyviin heti pintamullan alta, minkä vahvuus tällä kohdalla oli noin 24 cm. Vaalea hiekka oli tällä alueella

huomattavasti löysempää ja hienompaa kuin tutkimusalueen eteläpäässä. Se kuivui sen tähden erittäin nopeasti ja haudan rajat näkyivät selvästi vasta, kun saatiin esiin suhteellisen kiinteä hiekka eli noin 10 cm alempana. Myös tämä hauta oli lähes itä-länsisuuntainen, suorakaiteen muotoinen ja kooltaan 170x60 cm. Sen länsipää oli osittain pengottu (liitteet 3 ja 4, liite 10: kuvat 16-18). Myös tästä haudasta saatiin vain muutamia löytöjä: yksi rautanaulan katkelma, eläimen hampaan palasia ja savitiivistettä. Kaikki nämä tulivat esiin suhteellisen pinnasta. Haudan länsipäässä, lähes sen pohjassa näkyi hyvin heikosti kaksi pitkänomaista, kellertävää, kosteaa ja kapeaa läiskää, pituudeltaan noin 20 cm. Ne olivat ilmeisesti maatuneen luun jälkiä. Maa muuttui tämän jälkeen puhtaaksi hiekaksi. Hautakuopan syvyys oli noin 24-35 cm. Tämäkin hauta lienee osittain tuhoutunut, kun peltoa on muokattu.

Tutkimusalueen eteläosassa kaivettiin koko alue samassa tasossa haudan 1 kanssa, kunnes hauta oli kaivettu pohjaan. Hautaa ei siis kaivettu kuopalle. Tämän jälkeen kaivettiin alas päin vain ne kohdat, missä oli jäljellä tummaa maata. Koko tällä alueella eli ruuduissa 12-14/10-14 esiintyi likamaata ja siinä paikoin epämääräisen muotoisia hiililäiskä. Ruudussa 14/14 oli kolme nokimaa-aluetta, joista yksi ulottui ruudun 14/12 puolelle. Se oli kooltaan 60x50 cm, ja sen suurin syvyys oli 40 cm. Pienin läiskistä ulottui jonkin verran ruudun 12/14 puolelle, kooltaan se oli 60x20 cm ja syvyydeltään 25 cm. Kolmas ja suurin läiskä näytti aluksi ulottuvan ruutuun 14/16, mutta se pieneni nopeasti ja rajoittui vain ruudun 14/14 pohjoisosaan. Kooltaan viimeksimainittu läiskä oli 125x80 cm, ja sen suurin syvyys oli 32 cm (liite 3, liite 8: kuva 11).

Likamaaläiskät olivat suhteellisen ohuita, vain 10-15 cm. Alueen pohjoisosassa eli ruudut 12/16-28 kaivettiin vain noin kahden kerroksen ver-

ran (n. 15-18 cm), paitsi haudan 2 kohta, mitä kaivettiin, kunnes puhdas hiekka tuli esiin (liite 3).

Löytöjä koko alueen ensimmäisestä kaivauskerroksesta saatiin mm. pronssinappi ruudusta 12/26^{KM 19429:66}; rautaveitsi ruudusta 12/10^{KM 19429:29}; rautanauloja ruuduista 12/10, 12/14, 12/20, 12/26; helmen palanen ruudusta 12/10^{KM 19429:37}; maatonutta luuta ruuduista 12/10-12, 12/22-24; keramiikanpala ruudusta 12/12^{KM 19429:36}. Toisesta kaivauskerroksesta sen sijaan löydettiin vain kuusi maatonutta luunpalasta ruudusta 12/10.

Kun edellä selostettu alue oli kaivettu loppuun, paalutettiin vielä yksi ruuturivi aivan tien reunaan ja sen suuntaisesti edellä mainitun alueen eteläreunasta lähtien (liite 2). Tämän alueen turve ja multakerros oli erittäin ohut, vain noin 15 cm. Sen alarajalta löytyi mm. muutamia rautanauloja, yksi helmi, piitä, palanutta luuta ja palanutta savea. Maa oli kuitenkin heti mullan alla aivan puhdasta, vaaleata hiekkaa, eikä merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä ollut havaittavissa.

Koska tutkimukseen myönnetty rahasumma oli suhteellisen pieni, ja koska pelto oli viljelyksen alla, emme enää ruvenneet laajentamaan kaivaus- aluetta emmekä tehneet peltoon koekuoppia. Varsinkin, kun avatun alueen reunoilla ei näkynyt minkäänlaisia merkkejä kiinteistä muinaisjäännöksistä. Tämä ei kuitenkaan todista, että avaamattomalla alueella ei enää olisi kalmistoa. Mutta, jos hautoja on vielä ko. alueella, ovat ne todennäköisesti ainakin osittain tuhoutuneet kuten valitettavasti nyt tutkitut haudatkin. Maanomistajan erittäin kielteisen asenteen vuoksi laajempi tutkimus, mukaan lukien myös kalmiston rajojen tarkka määrittäminen, oli mahdoton. Varsinkin, kun maanomistajan vaatima sadomenetyskorvaus oli liian kohtuuton alueen laajuuteen ja tutkimustyöstä aiheutuviin todellisiin vahinkoihin nähden.

LIITE Nastolan Ruuhijärven Ristimäen kaivauskertomukseen.

Seija Sarkki 1974.

Luettelo liitteinä olevista kartoista ja kuvatauluista:

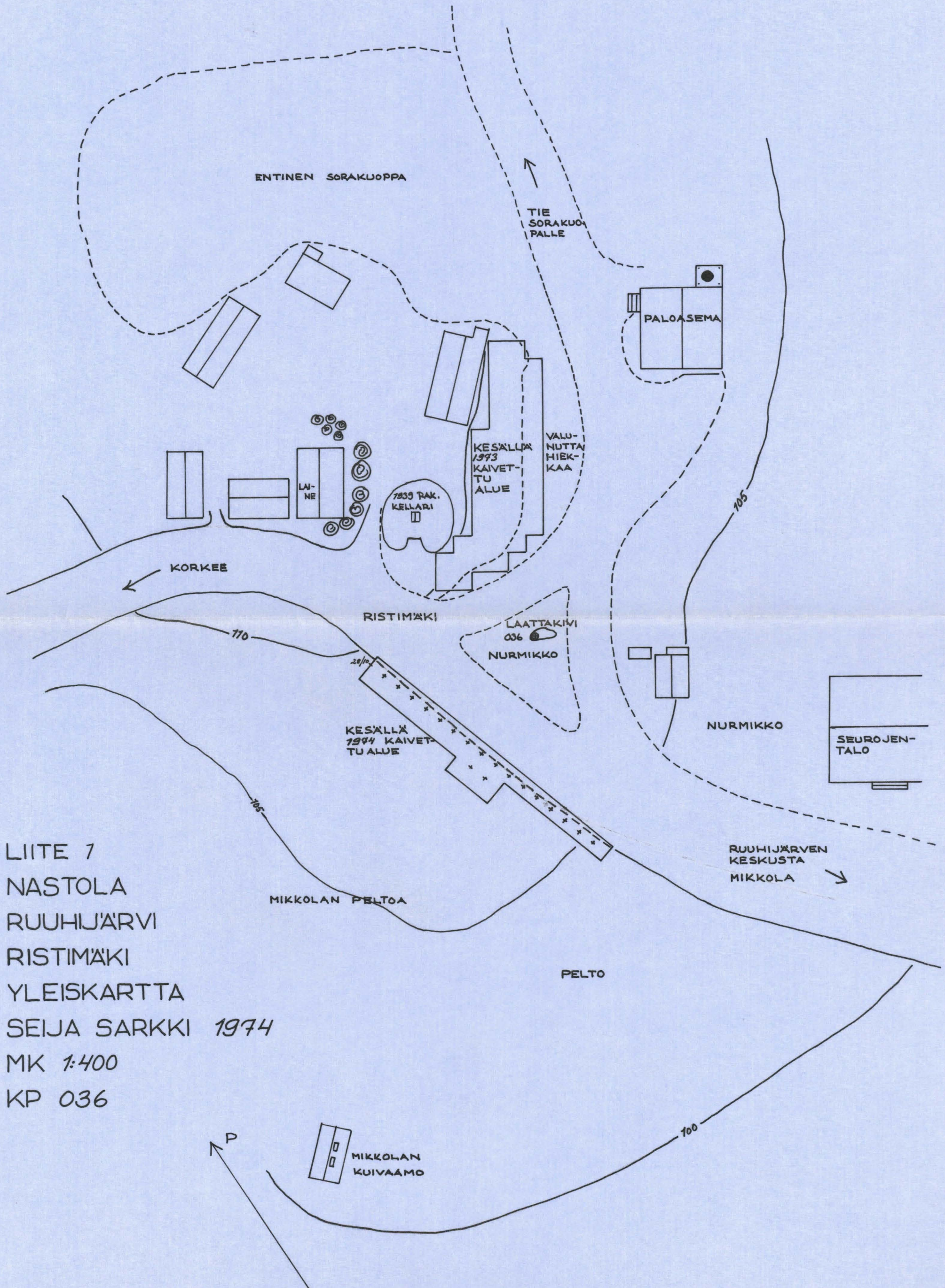
- Liite 1 Yleiskartta.
- " - 2 Pintavaaituskartta.
 - " - 3 Löytökartta, josta selviää myös hautojen sekä hiili- ja likamaaläiskien sijainti.
 - " - 4 Kartta haudasta 1.
 - " - 5 Kartta haudasta 2.
 - " - 6 Yleiskuvia kaivausalueesta, kuvattu eri ilmansuunnista sekä kaivausalue paalutettuna (neg. 42393-42396).
 - " - 7 Kaivausalue turpeen ja pintamullan poiston jälkeen, osittain ensimmäiseen tasoon kaivettuna, kuvattu sekä pohjoisesta että etelästä (neg. 42397-42400).
 - " - 8 Hauta 1 osittain ja kokonaan näkyvissä, kuvattu lounaasta ja etelästä. Kuvassa 11 näkyy myös hiili- ja likamaaläiskien suhde hautaan 1 nähden (neg. 42401-42404).
 - " - 9 Hauta 1 kuvattuna myöhemmässä kaivausvaiheessa (neg. 42405-42407).
 - " - 10 Hauta 2 esiin kaivettuna, kuvattu eri ilmansuunnista sekä kaivausalue kuvattuna entisöinnin jälkeen (neg. 42408-42411).

LIITE Nastolan Ruuhijärven Ristimäen kaivauskertomukseen

Seija Sarkki 1974.

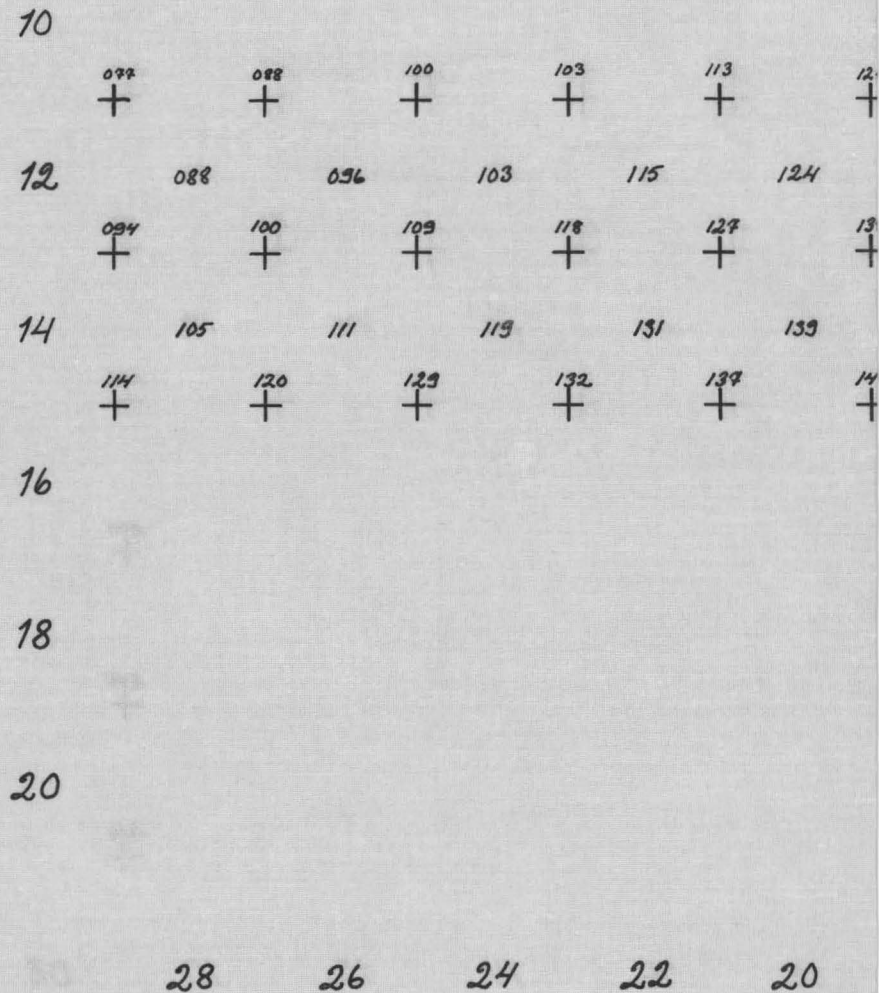
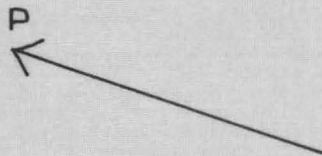
Dialuettelo

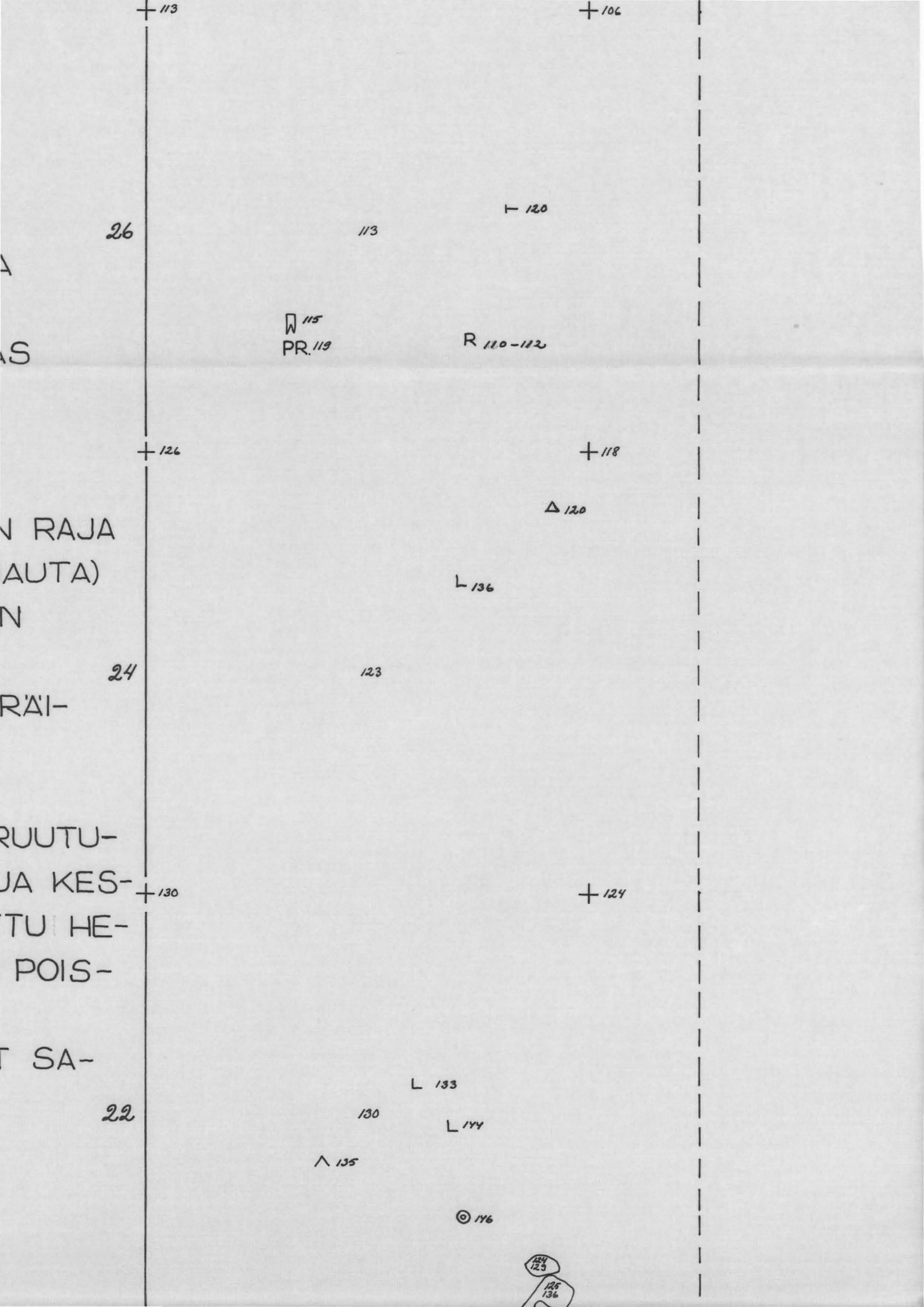
- 1085 Ristimäen kalmiston eteläreuna 1. tasoon kaivettuna, kuvattu idästä.
- 1086 Sama laajemmalla alueella, hauta 1 osittain näkyvissä, kuvattu idästä.
- 1087 Hauta 1 lähes kokonaan näkyvissä, kuvattu länsilounaasta.
- 1088 - " - noin 10 cm alemmaksi kaivettuna kuin edellisessä kuvassa, kuvattu itäkoillisesta.
- 1089 - " - sama vaihe kuin edellä, kuvattu etelästä.
- 1090 - " - hieman alemmaksi kaivettu kuin edellisessä kuvassa, kuvattu länsilounaasta.

LIITE 7
 NASTOLA
 RUUHIJÄRVI
 RISTIMÄKI
 YLEISKARTTA
 SEIJA SARKKI 1974
 MK 1:400
 KP 036

LIITE 2
NASTOLA
RUUHIJÄRVI
RISTIMÄKI
PINTAVAAITUKSET
SEIJA SARKKI 1974
MK 1:100
KP 036

+ 113

+ 106

26

113

┌ 120

A
S

▮ 115
PR. 119

R 110-112

+ 126

+ 118

N RAJA
AUTA)
N

△ 120

L 136

24

123

RÄI-

RUUTU-
JA KES-
TU HE-
POIS-

+ 130

+ 124

T SA-

22

L 133

130

L 136

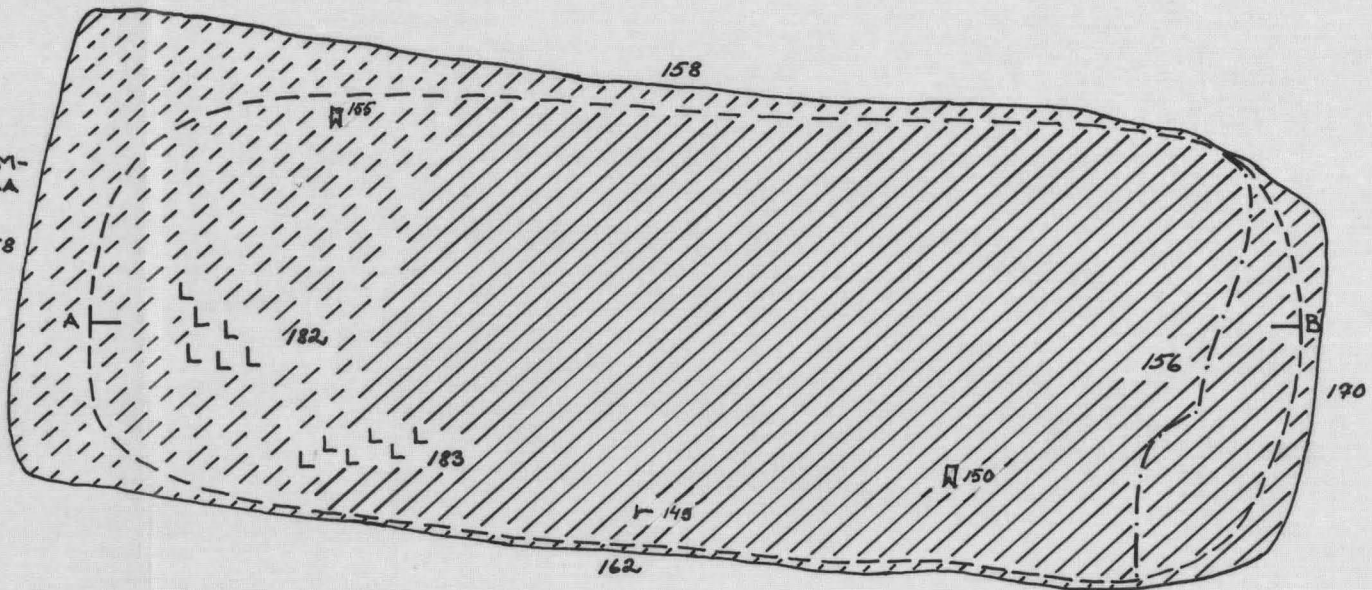
∧ 135

⊙ 116

123
125
136

A
182
187
131
132
139
206
201
133
134
134
134
133
133

REUNA TUM-
MAA

NASTOLA RUUHIJÄRVI RISTIMÄKI

F. 42393

KUVA 1. NASTOLAN RUUHIJÄRVEN RISTIMÄEN LÄNSILAITA, KESÄN 1974 KAIVAUSALUE ON AIVAN TIEN VIERESSÄ, SEN OIKEALLA PUOLELLA. KUVA OTETTU POHJOISESTA.

F. 42394

KUVA 2. RISTIMÄKI KUVATTUNA LUOTEESTA. NUOLI 1 OSOITTAÄ KESÄN 1974 KAIVAUSPAIKKAA, NUOLEN 2 KOHDALLA ON EDELISENÄ KESÄNÄ TUTKITTU ALUE, NIIDEN VÄLISELLÄ ALUEELLA, TIEN VASEMMALLA PUOLELLA NÄKYVÄN KIVEN KOHDALLA ON TUTKITTU 1909.

F. 42395

KUVA 3. KAIVAUSALUE KUVATTUNA ENNEN PAALUTUSTA. KUVA OTETTU KOILLISESTA.

F. 42396

KUVA 4. KAIVAUSALUE PAALUTETTUNA. TURVETTA POISTETAAN JA REUNAA PUHDISTETAAN. KUVATTU ETELÄKÄÄKÖSTÄ.

NASTOLA RUUHIJÄRVI RISTIMÄKI

F. 42397

KUVA 5. KAIVAUSSALUE TURPEEN JA PINTAMULLAN POISTON JÄLKEEN. ETELÄ- JA LÄNSILAISSA MULTAKERROS OLI VAHVEMPI KUIN MUULLA ALUEELLA JA SITÄ ON KUVASSA VIELÄ OSITTAIN JÄLJELLÄ. KUVA OTETTU ETELÄKAAKOSTA.

F. 42398

KUVA 6 KAIVAUSSALUEEN POHJOISPÄÄ SAMASSA VAIHEESSA KUIN EDELLÄ, ETUALALLA LIKAMAALÄISKIÄ. KUVA OTETTU ETELÄKAAKOSTA.

F. 42399

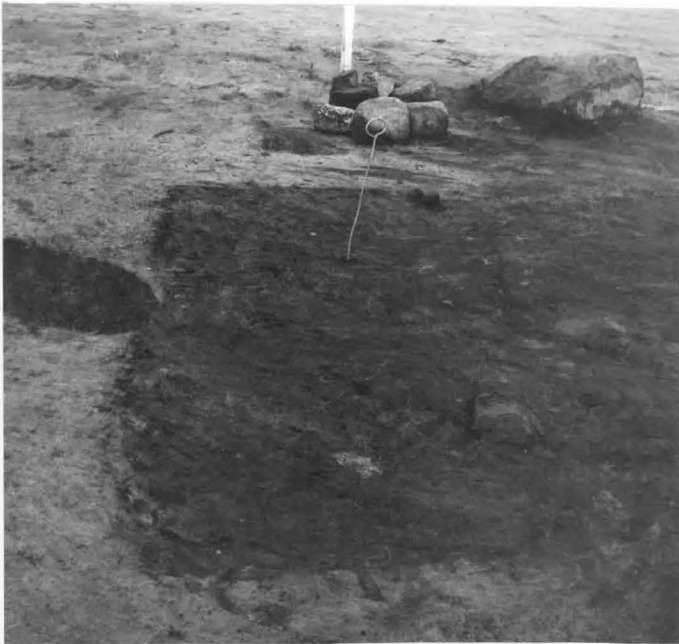
KUVA 7 KAIVAUSSALUE KUVATTU SAMASSA VAIHEESSA KUIN EDELLÄ. KUVA OTETTU POHJOISLUOTEESTA.

F. 42400

KUVA 8 RUUDUT 12/10-74 KUVATTU KUN MULTA ON JO LÄHES KOKONAAN POISTETTU. VAALEALLA ALUEELLA ON LIKAMAATA. KUVAN VASEMMASSA REUNASSA HAUTA 7 EROTTUU JO OSITTAIN. KUVATTU ETELÄKAAKOSTA. S. SARKKI -74

NASTOLA RUUHIJÄRVI RISTIMÄKI

F. 42401

KUVA 9 HAUTA 7 NÄKYVÄ JO LÄHES KOKONAAN. SEN YLÄREUNASSA JA VASEMMASSA LAIDASSA ON PUUN JÄÄNTEITÄ. HAUDAN ALAREUNASSA NÄKYVÄ VAALEA LAIKKA ON MAATUNUTTA LUUTA. KUVA OTETTU LÄNSILOUNAASTA.

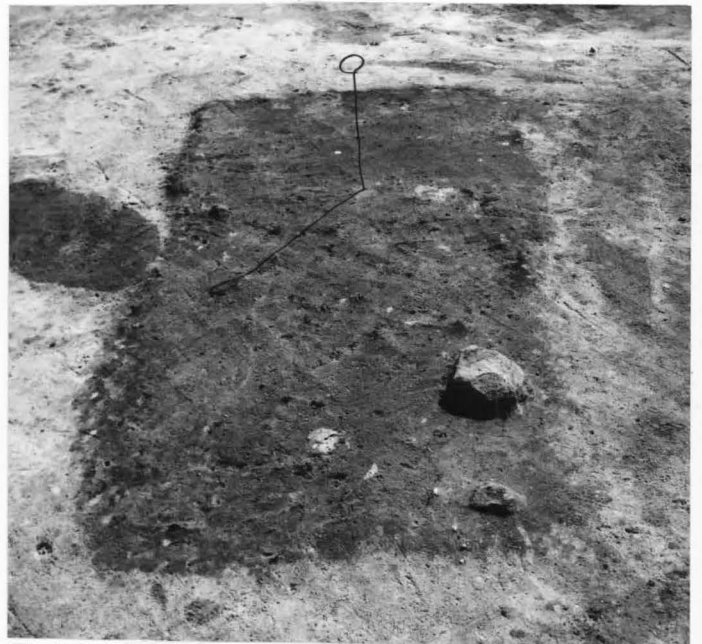
F. 42402

KUVA 10 RUUDUT 14/10-14 KUVATTU KUN MULTA ON LÄHES KOKONAAN POISTETTU. PIENET TUMMAT ALUEET KUVAN KESKI-OSASSA ON NOKISIA LAISKIA. KUVA OTETTU ETELÄKAAKOSTA.

F. 42403

KUVA 11 KAIVAUSALUEEN ETELÄ-OSA KUVATTUNA HIEMAN MYÖHEMÄSSÄ VAIHEESSA KUIN EDELLÄ. LIKAMAALÄISKIÄ ON KOKO ETELÄOSASSA. KUVATTU ETELÄSTÄ.

F. 42404

KUVA 12 HAUTA 7 KUVATTUNA SAMASSA VAIHEESSA KUIN EDELLÄ. HIILTYNEET REUNAT NÄKYVÄT JO SELVÄSTI. VIERESSÄ SOIKEA NOKIMAALÄISKÄ. KUVATTU ETELÄLOUNAAS-S. SARKKI - M. HIEKKANEN -74 TA.

NASTOLA RUUHIJÄRVI RISTIMÄKI

F. 42405
 KUVA 13 SAMA KUIN EDELLÄ KUVATTUNA POHJOISLUOTEESTA.

F. 42406
 KUVA 14 HAUTA 7 NOIN 70 CM ALEMMAKSI KAIVETTUNA KUIN EDELLÄ. KUVASSA NÄKYY SELVÄSTI KOLME POIKITTAISTA HIILTYNEEN PUUN PALASTA, NÄKYVÄT KUVASSA KOHOLLA. KUVA OTETTU KAAKOSTA.

F. 42407
 KUVA 15 SAMA KUIN EDELLÄ KUVATTUNA ETELÄKAAKOSTA. TAMAN JÄLKEEN TUMMA MAA JATKUI VIELÄ NOIN 70 CM ALAS PAIN.

NASTOLA RUUHIJÄRVI RISTIMÄKI

F. 42408

KUVA 76 HAUTA 2 RUUDUISSA 70-72/78 KUVATTUNA SEN JÄLKEEN KUN LÖYSÄ HIEKKA ON POISTETTU MAHDOLLISIMMAN TARKOIN. KUVA OTETTU LUOTEESTA.

F. 42409

KUVA 77 HAUTA 2 KUVATTU NOIN 70 CM ALEMMAKSI KAIVETTUNA KUIN EDELLISESSÄ KUVASSA. HAUDAN KUVA NÄKYY JO AIVAN SELVÄSTI. KUVA OTETTU ITÄKOILLISESTA.

F. 42410

KUVA 78 SAMA KUIN EDELLÄ KUVATTUNA ETELÄKAAKOSTA.

F. 42411

KUVA 79 NASTOLAN RUUHIJÄRVEN RISTIMÄEN KESÄN 1974 TUTKIMUSALUE TIEN VASEMMASSA LAIDASSA ENTISÖITYNÄ. KUVATTU KAAKOSTA.

S. SARKKI -74